

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเป็นที่ประจักษ์ชัดโดยทั่วไปแล้วว่า โสตทัศนอุปกรณ์มีบทบาทอันสำคัญยิ่งต่อการ
ศึกษา และบรรดานักการศึกษาต่างก็ยอมรับกันว่าโสตทัศนอุปกรณ์มีส่วนช่วยให้การศึกษาได้ผล
และมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ดังเช่นคำกล่าวต่อไปนี้

รอเบิร์ต เจ ฮันยาร์ต¹ ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับโสตทัศนอุปกรณ์ว่า " เป็นสิ่งที่มี
ประโยชน์ยิ่งใหญ่ในการสร้างพื้นภูมิโดยอาศัยการรับรู้ เพราะวัสดุประกอบการสอนเป็นสิ่งที่มี
มีตัวคนน่าสนใจ และเป็นสิ่งที่รับไว้ได้โดยตรงโดยประสาททั้งสามคือ การได้เห็นภาพ ได้
ยินเสียง จับต้องได้ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง..."

ศาสตราจารย์สำเภา วรวงูร² กล่าวว่า

โสตทัศนอุปกรณ์หรือสื่อมวลชนทั้งประเภทสิ่งพิมพ์และไม่ใช้สิ่ง
พิมพ์ ตลอดจนประเภทอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ กำลังเป็นเครื่องมือ
สำคัญสำหรับการการสอนในชั้นเรียน ในวงการศึกษายอมรับว่า
เครื่องมือเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นภาพถ่าย ภาพเขียน สไลด์ หรือ
รายการโทรทัศน์ ฯลฯ เมื่อได้รับการใช้อย่างถูกต้องแล้วจะ
เป็นอุปกรณ์ที่ช่วยให้การสอนการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
และเกิดผลดีแก่ผู้เรียนอย่างแน่นอน

¹รอเบิร์ต เจ ฮันยาร์ต, วัสดุประกอบการสอนราคาเบา (แผนกอุปกรณ์การสอน
วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2501), หน้า 1-2.

²สำเภา วรวงูร, "สื่อมวลชนกับการศึกษา," ศูนย์ศึกษา (สิงหาคม, 2506),
หน้า 5-9.

วิททิช และชุลเลอร์³ (Wittich and Schuller) กล่าวว่า "การสอนคือการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ และการเรียนรู้คือขบวนการของการค้นพบ แต่การที่จะช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องใช้สื่อทัศนูปกรณ์ให้เป็นประโยชน์"

ละเมียด ลิมอักษร⁴ ได้แบ่งอุปกรณ์การสอนออกเป็น 4 ประเภท คือ ประเภทหนังสือ ประเภทวัตถุจริงและของพื้นเมือง ประเภทแหล่งวิชาของชุมชน และประเภทอุปกรณ์สื่อทัศนวัสดุ และยังกล่าวสนับสนุนไว้อีกว่า อุปกรณ์ประเภทสื่อทัศนวัสดุมีประโยชน์อย่างยิ่งในการให้ประสบการณ์แก่เด็กทั้งทางตรงและทางอ้อม ภาพยนตร์ ภาพนิ่ง ภาพถ่ายเคลื่อน ตลอดจนรูปภาพ ให้ประสบการณ์รองแก่เด็กในเรื่องที่ครูไม่สามารถจะให้เกิดประสบการณ์ตรงได้

ในวงการศึกษตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงชั้นมหาวิทยาลัย มีการใช้ทัศนอุปกรณ์ประเภทภาพประกอบการสอนกันอย่างแพร่หลาย ไม่ว่าจะเป็น ภาพข่าวคำ ภาพสี่ สไลด์ ภาพถ่าย การตูน फिल्मสตริป ภาพโปร่งใส และภาพสเกตซ์ จากการวิจัยที่ฟรานซิส เอ็ม เคอเยอร์⁵ (Francis M. Dwyer) ทำการทดลองผ่านมาพบว่า การเตรียมการใช้ทัศนอุปกรณ์ให้มีความสัมพันธ์กัน ช่วยให้เด็กเรียนประสบผลสำเร็จของการเรียน แต่ก็ยังมีการวิจัยเป็นส่วนน้อยที่เกี่ยวกับการนำภาพต่างชนิดมาใช้ประกอบการสอนเพื่อจุดประสิทธิผลของภาพเหล่านั้น และยังได้มีการสันนิษฐานอีกว่า ภาพต่างชนิดเหล่านั้นจะให้คุณค่าต่อการเรียนการสอนแตกต่างกันไปตามจุดมุ่งหมายของแต่ละวิชา และมีข้อสังเกตเกี่ยวกับการใช้

³Walter Arno Wittich and Charles Francis Schuller, Audio-Visual Materials (2d ed.; New York: Harper, 1967), p. 152.

⁴ละเมียด ลิมอักษร, วิชาครู ตอน 2 หลักการสอนในชั้นประถมศึกษา (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2505), หน้า 162-163.

⁵Francis M. Dwyer, "Adapting Visual Illustration for Effective Learning," Current Research on Instruction (New Jersey: Prentice-Hall, 1969), p. 256.

ภาพต่างชนิดว่า ขึ้นอยู่กับการใช้ภาพให้มีลักษณะเฉพาะตรงกับจุดประสงค์ของการเรียนการสอนแต่ละวิชาแต่ละแบบ

สื่อทัศนูปกรณ์ที่เหมาะสมแก่การสอนวิชาเรียงความภาษาอังกฤษนั้นมีมากมาย เช่น รูปภาพ ของจริง หุ่นจำลอง สิ่งพิมพ์ ฯลฯ สไลด์ หรือที่รอลเบิร์ต เจ ฮันยาร์ก⁶ เรียกว่า "แผนภาพนิ่ง" เป็นอุปกรณ์การสอนที่ทำได้ไม่ยากนัก ราคาก็ไม่แพงเกินไป การใช้กับเครื่องฉายก็ง่ายและสะดวก จึงเหมาะแก่การที่จะนำมาใช้ประกอบการสอนเช่นเดียวกับการใช้ภาพข่าวคำหรือภาพสี ผู้วิจัยมีความคิดว่า วิชาเรียงความภาษาอังกฤษเป็นวิชาหนึ่งที่น่าให้ความสนใจศึกษาเกี่ยวกับการนำเอาเทคนิคทางสื่อทัศนูปกรณ์ประเภทต่าง ๆ เข้าช่วย เพื่อให้การเรียนการสอนมันเกิดคุณภาพและมีประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาในปัจจุบัน และนอกจากการศึกษาเทคนิคการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ดังกล่าวแล้ว ยังควรจะได้ทดลองค้นคว้าศึกษาวิจัยเพื่อให้ทราบผลการสอนต่อไปอีกว่า ประสิทธิภาพอันเกิดจากเทคนิคการสอนโดยใช้สื่อทัศนูปกรณ์ที่ต่างชนิดกันในการสอนของแต่ละวิธีการนั้น จะให้ผลดีเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไรบ้าง ทั้งนี้จะได้อาศัยเป็นแนวทางส่งเสริมให้ผู้สอนทราบถึงความสำคัญในอันที่จะนำเอาสื่อทัศนูปกรณ์ที่เหมาะสมไปใช้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น แต่เท่าที่ได้ศึกษาจากตำราและงานการวิจัยในประเทศไทย ยังไม่มีผู้ใดศึกษาทดลองในเรื่องนี้แต่ประการใด ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ตัดสินใจทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบการใช้ภาพสีและสไลด์ในการสอนเขียนเรียงความภาษาอังกฤษ" เพื่อเปรียบเทียบผลการสอน 3 วิธีคือ 1. การสอนโดยใช้ภาพสี 2. การสอนโดยใช้สไลด์ และ 3. การสอนโดยไม่ใช้อุปกรณ์ เพื่อศึกษาว่าจากการสอนด้วยวิธีการทั้ง 3 วิธีดังกล่าวนี้ วิธีใดจะได้ผลดีมากกว่ากัน และระหว่างการสอนโดยใช้ภาพสีกับสไลด์ วิธีใดจะได้ผลดีที่สุด

⁶รอลเบิร์ต เจ ฮันยาร์ก, เรื่องเดียวกัน, หน้า 77.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ความมุ่งหมายทั่วไป

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนการสอนการเขียนเรียงความภาษาอังกฤษ โดยการใช่และไม่ใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบว่า ระหว่างการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนด้วยภาพสไลด์กับสไลด์ วิธีใดจะได้ผลดีกว่ากัน

ความมุ่งหมายเฉพาะ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลการสอน 3 วิธี คือ

1. เปรียบเทียบผลการสอนทั้ง 3 วิธี คือ
  - 1.1 สอนโดยใช้ภาพสไลด์
  - 1.2 สอนโดยใช้สไลด์
  - 1.3 สอนโดยไม่ใช้อุปกรณ์
2. เปรียบเทียบผลการสอน 2 วิธี คือ
  - 2.1 การสอนโดยไม่ใช้อุปกรณ์กับการสอนโดยใช้ภาพสไลด์
  - 2.2 การสอนโดยไม่ใช้อุปกรณ์กับการสอนโดยใช้สไลด์
  - 2.3 การสอนโดยใช้ภาพสไลด์กับสไลด์

สมมุติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานไว้ดังนี้

1. การสอนเรียงความภาษาอังกฤษทั้ง 3 วิธี ให้ผลแตกต่างกัน
2. การสอนโดยใช้ภาพสไลด์ให้ผลดีกว่าการสอนโดยไม่ใช้อุปกรณ์
3. การสอนโดยใช้สไลด์ให้ผลดีกว่าการสอนโดยไม่ใช้อุปกรณ์
4. การสอนระหว่างการใช่ภาพสไลด์และสไลด์ให้ผลไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลการสอนโดยใช้ภาพสไลด์ การสอนโดยใช้สไลด์ และการสอนโดยไม่ใช้อุปกรณ์
2. เครื่องมือที่ใช้เป็นอุปกรณ์สำหรับการวิจัยคือ ภาพสไลด์และสไลด์

3. ภาพสี ส่วนใหญ่เป็นภาพที่คัดเลือกและหามาได้จากแมกกาซีน (และมีบางภาพที่ผลิตขึ้นเองเป็นภาพวาดระบายสี ซึ่งมีขนาดใหญ่เท่าหรือใกล้เคียงกับภาพแมกกาซีน) ใช้สำหรับอธิบายศัพท์ต่าง ๆ โดยจกคำศัพท์ให้สัมพันธ์และสอดคล้องกับเนื้อเรื่องในหัวข้อเรื่อง เรียงความที่สอน

4. ทำการศึกษานักเรียนในโรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย ซึ่งเป็นโรงเรียนรัฐบาล

5. ทำการศึกษาเฉพาะนักเรียนที่เลือกมาเป็นตัวอย่าง 3 ห้อง ซึ่งทั้งหมดมีจำนวน 135 คน โดยมีค่าหนึ่งถึงฐานะ สิ่งแวดล้อม อายุ แคตถือเอาความรู้ความสามารถทางภาษาเป็นหลัก โดยให้ทุกคนผ่านการทดสอบวิชาภาษาอังกฤษฉบับทดสอบความรู้พื้นฐานก่อน

6. นักเรียนแต่ละห้องหรือแต่ละกลุ่ม มีจำนวน 45 คน และมีความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ย ซึ่งหากค่าทางสถิติและไคผลปรากฏออกมาไม่แตกต่างกัน

7. หัวข้อเรื่องเรียงความภาษาอังกฤษที่ให้เขียนได้เลือกกำหนดไว้ 2 เรื่อง ทดลองสอบ 2 ครั้ง ๆ ละ 3 กลุ่ม ๆ ละ 1 ชั่วโมง โดยใช้วิธีการสอนที่ต่างกันทั้ง 3 วิธี ในแต่ละครั้ง และใช้ผู้สอนคนเดียวกัน

8. หัวข้อเรื่องที่ให้เขียนเรียงความภาษาอังกฤษนี้ เป็นเรื่อง que เลือกจากหลักสูตร ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผลของการทดลองสอนด้วยวิธีที่ต่างกัน 3 วิธีในครั้งนี้ เป็นเรื่องซึ่งถึงประสิทธิภาพของการเรียนการสอนที่ใช่และไม่ใช่อุปกรณ์ เช่น ภาพสี หรือสไลด์ สำหรับประกอบการสอน

2. ผลของการทดลอง จะสามารถชี้ให้เห็นอีกว่า วิธีการสอนการเขียนเรียงความภาษาอังกฤษนั้น วิธีใดได้ผลดีที่สุด และเหมาะสมสำหรับจะนำไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

3. จำนวนประชากรที่นำมาทำการทดลอง ถือว่าเป็นตัวแทนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

4. นักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับชั้นเดียวกันทุกห้องที่ได้ผ่านการทดสอบความรู้ความสามารถทางภาษาด้วยข้อทดสอบฉบับวัดพื้นฐานความรู้เดิมก่อนการทดลองสอน และได้

ผลอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยที่ใกล้เคียงกันทุกห้องจากการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติแล้ว ถือว่ามีสัม
ความรู้เท่ากัน

5. หัวข้อเรียงความภาษาอังกฤษที่เลือกมาทำการทดลองสอน 2 เรื่อง คือ
A Day Going to the Zoo และ How to Cook Rice. ถือว่าเป็นตัวแทนของวิชา
เรียงความภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

6. การควบคุมสภาพแวดล้อมของตัวแทนประชากร ได้ควบคุมเฉพาะระดับชั้น และ
พื้นความรู้ความสามารถทางภาษาเท่านั้น

7. ครูคนเดียวกันทำการสอนการเขียนเรียงความภาษาอังกฤษทั้ง 3 วิธี ด้วยหัวข้อ
เรื่องที่กำหนดไว้ทั้ง 2 เรื่อง และถ้ากลุ่มใดใช้สอนด้วยวิธีใด ก็ให้สอนด้วยวิธีเดียวกันนั้นทั้ง
2 เรื่อง

8. ให้ครูผู้สอนเป็นผู้ตรวจให้คะแนนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และถือว่าการตรวจ
นั้นเป็นไปอย่างเที่ยงตรงเป็นธรรมและไม่มีอคติใด ๆ เคลือบแฝงอยู่

คำจำกัดความของการวิจัย

การสอนที่แตกต่างกัน หมายถึง วิธีการสอนที่ใช้ทดลองแตกต่างกันเป็น 3 ลักษณะ
คือ

1. ทดลองสอนด้วยสไลด์
2. ทดลองสอนด้วยภาพสี
3. ทดลองสอนโดยไม่ใช้อุปกรณ์

ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึง การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และปี
ที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา โรงเรียนรัฐบาล
โรงเรียนราษฎร์ และโรงเรียนสาธิต การ
ศึกษาที่จัดสอนในชั้นนี้ จะเป็นการสอนทางวิชา
การ (Academic Subject)

การเขียนเรียงความ หมายถึง ความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียน
อันเนื่องมาจากการเรียนรู้จากวิธีการที่ครูนำมา

สอนและอธิบายจนสามารถทำให้เกิดภาพพจน์ สามารถจินตนาการรวบรวมเรียบเรียงเขียนเรื่องราวต่าง ๆ ออกมาได้อย่างต่อเนื่องสัมพันธ์กันดี และถูกต้องตามกระบวนของหลักไวยากรณ์ จากหัวข้อเรื่องที่กำหนดให้เขียน

ภาพสี หมายถึง ภาพสีธรรมชาติซึ่งได้มาจากแมกกาซีนและภาพวาดระบายสีที่ผลิตเขียนขึ้นเอง ประคิษฐ์อยู่ในกรอบสี่เหลี่ยม

สไลด์ หมายถึง ภาพโปร่งใส ที่ได้มาจากกระบวนการถ่ายภาพ อยู่ในกรอบสี่เหลี่ยมสำหรับฉายกับเครื่องฉายสไลด์ทีละ 1 ภาพ ตามลำดับของเนื้อเรื่อง

"การสอนด้วยภาพสี" หมายถึง การให้นักเรียนได้ดูภาพสีซึ่งเป็นการอธิบายศัพท์ที่กำหนดให้เขียนเรียงความภาษาอังกฤษ แล้วเกิดความคิดหรือจินตนาการต่อเนื่องจากภาพที่เห็น จนสามารถรวบรวมและเรียบเรียงเขียนเป็นเรื่องราวต่าง ๆ ออกมาด้วยตนเอง

"การสอนด้วยสไลด์" หมายถึง การให้นักเรียนได้ดูจากภาพที่ปรากฏฉายบนจอที่ใสภาพ แล้วเกิดความคิดจินตนาการต่อเนื่อง เช่นเดียวกับการเรียนรูด้วยภาพสี

"การสอนโดยไม่ใช้อุปกรณ์" หมายถึง การสอนโดยให้แต่เพียงหัวข้อเรื่องเรียงความที่จะให้นักเรียนเขียน และมีการอธิบายศัพท์และตัวอย่างโครงสร้างประโยคที่สัมพันธ์กับเรื่อง ที่เขียน

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

การทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มุ่งเพื่อศึกษาทดลองเปรียบเทียบผลการใช้สไลด์และภาพสี ประกอบการสอนวิชาเรียงความภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นว่าจะได้ผลดีกว่า

การสอนโดยไม่ใช่อุปกรณ์ประกอบการสอนหรือไม่ และระหว่างการสอนโดยใช้สไลด์และภาพสีประกอบการสอนนั้น ควรเลือกใช้อุปกรณ์ชนิดใดจึงจะได้ผลดีกว่ากัน ซึ่งข้อค้นพบนี้ คาดว่าคงจะบังเกิดประโยชน์ใต้งานทั้งต่อครูผู้สอนวิชาเรียงความภาษาอังกฤษและครูผู้สอนที่สนใจทั่วไป ในการเลือกจัดทำและใช้ทั้งภาพสีหรือสไลด์เป็นอุปกรณ์การสอน เพื่อปรับปรุงคุณภาพของการเรียนการสอนให้บังเกิดประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

ความจำกัดของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้อาจจะไม่สมบูรณ์โดยเนื่องมาจากได้กระทำการสอนในระดับชั้น และในสถานศึกษาเพียงแห่งเดียว การทดลองอาจได้รับการควบคุมไม่รัดกุมเพียงพอ หรือไม่สามารถควบคุมตัวแปรต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพอันพึงประสงค์ได้ เช่น ความไม่คุ้นเคยของนักเรียนกลุ่มต่าง ๆ กับครูผู้สอน อาจจะมีผลต่อการเรียนของนักเรียนบ้าง เมื่อได้รับคำอธิบายศัพท์หรือโครงสร้างของรูปประโยคต่าง ๆ สิ่งรบกวนที่เกิดจากภายนอก เช่น มีผู้เดินผ่านไปมาระหว่างหน้าห้องเรียนเป็นบางขณะ ซึ่งอาจทำให้นักเรียนบางคนเสียสมาธิ ตลอดจนความคลาดเคลื่อนอันอาจจะเกิดเนื่องมาจากเครื่องมือ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้อาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การทดลองไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย